

Pospíšil, Ivo

Slavistika a komparatistika

Opera Slavica. 2003, vol. 13, iss. 1, pp. 62-63

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117696>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

turismus), řada prací o Bulgakovovi a Babelovi. Jovanovičovu románů *Jedna noc ve Walhalle* je věnována závěrečná stať Kornelije Ičinové.

Omezují se na tento stručný přehled problematiky. Snad i tato informace bude užitečná.

Miroslav Zahrádka

Slavistika a komparatistika

Slavica Comparativa. Sborník k životnímu jubileu prof. PhDr. Miroslava Kvapila, DrSc. Euroslavica, Praha 2002. Text sborníku edičně připravila Milada K. Nedvěďová, Karel Jirásek, Vladimír Kříž.

K 70. narozeninám vychází „festschrift“ významného českého slavisty, odborníka na slovanské literatury obecně a jihoslovanské zvláště Miroslava Kvapila. V podstatě vyčerpávající, přitom však koncizní přehled jeho díla podává v úvodní studii Milada K. Nedvěďová. Připomíná jednak Kvapilovo pravidelné publikování v *Slovanském přehledu*, *Slavii*, sborníku *Slavica Pragensia*, jednak jeho monografické studie o Ivanu Goranu Kovačičovi (1955), Petru Kočićovi (1960), syntézy *Književnost Bosne i Hercegovine* (1964) a *Hrvatska književnost 1895-1914. Hrvatska moderna* (1977), stejně jako publikace *Pragensia serbo-croatica* (1991), *Balkano-serbica. Bohemo-croatica* (1995), *Miscelanea slavica litteraria* (1997), *Serbica. Litterarum memoria* (1998) a v Záhřebu vydanou studii *Češko-hrvatske književne veze* (1999). Přitom si je nutno uvědomit, že jubilant působící jako hostující profesor v Bělehradě, Lublani a polské Toruni, je jedním z několika žijících českých slavistů, kteří mají mezinárodní renomé a jejichž práce jsou v Evropě a ve světě všeobecně známy.

Sborník uvádí stať autora těchto řádků, který již svým názvem *Literárněvědná slavistika a komparatistika* v jistém smyslu předznamenává zaměření publikace, do níž přispěli badatelé z několika zemí – literární vědci i lingvisté. Jsou tu jednak studie syntetické (Novica Petković, s. 17-23), lingvistické (Jasna Honzak Jahić, Radoslava Brabčová, Katja Bakija), literárněvědné (Miroslav Mikulášek, Veronika Honcová, Jan Doležal, Karel Jirásek, Ivan Dorovský, Milada Nedvěďová, Miodrag Sibinović, Jan Vitoň, Antonín Měšťan) i kulturologické (Panajot Karagiozov, Vladimír Kříž, Gordana Djeric). Ve většině případů tyto studie korespondují s titulem sborníku, tj. syntetizují slavistiku a komparatistiku, nejmarkantnější práce M. Mikuláška, I. Dorovského a M. Nedvěďové. Současně tu však najdeme i studie reflektující novější materiál, jako je studie Veroniky Honcové *Jeans próza jako umění a životní postoj*, Jana Doležala *Některé paralely geneze moderního srbského a chorvatského románu*, Karla Jiráska *Soudobá chorvatská literatura psaná čakavským dialektem*, Piotra Cieciry o Židech a holocaustu v české próze nebo studie Miodraga Sibinoviće o Desance Maksimovićové. I starší materiál však přináší pozoruhodné rezultáty: tu můžeme uvést Vitoňovu studii o staropolském Švejkovi a Měšťanovu o vztahu T. G. Masaryka k Slovincům – stejně jako komparaci Ivana Dorovského zkoumajícího recepci Mickiewiczze u Charvátů. Teoretické aspekty sem vnáší Miloš Zelenka svou prací o Karlu Krejčím a jeho *Sociologii*

literatury a kulturologické P. Karagiozov a V. Kříž (studie o kulturním prostředí Plovdivu).

Ivo Pospíšil

Slovansko-neslovanská komunikace ve střední Evropě

Kontler, L.: *Dějiny Maďarska*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2002, 606 str.

Nebývá běžným zvykem, aby filologický časopis anotoval překladové práce výlučně historické. V případě monografie maďarského historika Lászlo Kontlera *Dějiny Maďarska* vycházející v známé edici *Dějiny státu* lze učinit odůvodněnou výjimku. Novodobá historie slovanské filologie a dějepisectví v středoevropském prostoru totiž přesvědčivě vypovídá o komplementaritě nejen slovansko-německého prvku, ale i uhersko (maďarsko)-slovanského, tedy o variabilitě, strukturovanosti geopolitického celku zaplněného různorodým etnosem a nespočetnými kulturními vrstvami. Navíc moderní srovnávací věda systematicky pracuje s pojmem meziliterární areálovosti, s geografickými determinantami, které se proplétají s proměnlivějšími aspekty etnicko-jazykovými, např. studium středoevropského meziliterárního centrismu jako společenství založeného na teritoriálním vymezení ukazuje na jisté analogické archetypy determinované intenzivněji metonymickým „sousedským kontaktem“ než genetickou přibuzností jazyka.

Zevrubně posouzení monografie zabývající se dějinami více než tisíciletého soužití Maďarska s německým a slovanským etnikem přísluší historikům, z pohledu slavisty a filologa je kniha zajímavá právě aplikací symbolické geografie střední Evropy, kde se prolínají rozmanité vlivy a kde historické Uhry po staletí koexistovaly s českými zeměmi, Polskem a dalšími státními útvary. Kontler podává souvislé vylíčení milénia maďarské historie od přijetí křesťanství až po současné začleňování do západoatlantických struktur, polemizuje s představou kulturně zaostalé „východní Evropy“, rozvíjející se bez dotyku se západní křesťanskou civilizací. Výhodou zůstává, že badatelův výklad zachovává jistou kompoziční celistvost a nerozpadá se do řady oddělených politických, sociálních či kulturních diskursů. Kontler zároveň v úvodní, nečíslované kapitole *Úvahy o symbolické geografii* (s. 7-13), předkládá dvě koncepce střední Evropy: „minimalistickou“ a „maximalistickou“: první chápe tento prostor jako jistou vizi a utopii odrážející přesvědčení, že střední Evropa je svou podstatou „západní“ v důsledku analogicky sdílených kulturních hodnot, druhá přiznává tomuto areálu reálnější statut spočívající v identifikaci objektivně analyzovatelných pojmů jako latinské křesťanství, struktury feudální hierarchie, rytířská kultura, renesanční humanismus a reformace. Podle Kontlera dějiny Maďarska, které oscilují mezi těmito koncepcemi, nesou v sobě „vývojový aspekt průniku západních struktur na východ“ (s. 12).

Jestliže badatel usiluje „*pojmut historii Maďarska a Maďarů jako směsici historického skepticismu, ironie a empatie*“ (s. 13), vychází z tohoto pojetí i český historik Richard P r a ž á k, který k devíti kapitolám maďarského historika připojil závěrečnou monografickou studii *Česko-maďarské vztahy* (s. 434-506), v níž velkou pozornost věnuje otázkám literárních a kulturních vztahů, např. pobytu Komenského v Šarišském